

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosci/164615,Uroczystosci-pogrzebowe-Romualda-Lenczewskiego-siedmiolietniego-chlopca-rozstrzel.html>
25.04.2024, 17:48

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022

19 maja 2022 r. na Cmentarzu Katedralnym w Łomży odbył się uroczysty pochówek śp. Romka Lenczewskiego. Organizatorem wydarzenia był Instytut Pamięci Narodowej oraz 18. Łomżyński Pułk Logistyczny.

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Uroczystości pogrzebowe Romualda Lenczewskiego - siedmioletniego chłopca rozstrzelanego przez niemieckich okupantów - Łomża, 19 maja 2022, Fot. Natalia Krzywicka IPN

Na pogrzebie obecna była rodzina śp. Romulada: brat Tadeusz Lenczewski, bratanek Andrzej Lenczewski z rodziną, bratanek Marek Lenczewski z rodziną oraz bratanice. Obecna była również Pani Ewa Szlaszyńska z ojcem Jackiem Cybulskim, którzy przez długie, powojenne lata zachowali pamięć o znajdującej się na ich posesji mogile Romka i skontaktowali się z Instytutem Pamięci Narodowej w celu ekshumacji szczątków i oddania chłopcu należnej czci.

Instytut Pamięci Narodowej reprezentował prezes - dr Karol Nawrocki, zastępca prezesa i jednocześnie dyrektor Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN - dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa - Adam Siwek, natomiast 18. Łomżyński Pułk Logistyczny reprezentował zastępca dowódcy - podpułkownik Krzysztof Rabek.

W uroczystościach udział wzięli również wicewojewoda podlaski - Tomasz Madras, ppłk Adam Olszewski - z Wojskowego Centrum Rekrutacji w Łomży, mjr Osakowski w zastępstwie za ppłk Dariusza Chardziejko dowódcę 13. Batalionu 1. Podlaskiej Brygady Obrony Terytorialnej podpułkownika Dariusza Chardziejko, a także reprezentującego - pułkownika Sławomira Kocanowskiego - dowódcę 1. Podlaskiej Brygady Obrony Terytorialnej. Obecny był również Inspektor Krzysztof Woźniewski - Komendant Komendy Miejskiej Policji w Łomży, nadleśniczy Dariusz Godlewski - z Nadleśnictwa Łomża, Komendant Jacek Bargielski - z Państwowej Straży Pożarnej w Łomży, Mariusz Chrzanowski - prezydent m. Łomża, Lech Szabłowski - starosta powiatu łomżyńskiego, Maria Dziekońska - wicestarosta powiatu łomżyńskiego, Wojciech Cybulski - wójt gminy Dobrzyniewo Duże, Zygmunt Zdanowicz - prezes Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej, Ewa Szejder - Dyrektor Muzeum Przyrody w Drozdowie, Irena Iwaniuk - z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków oraz Witold Gronostajski - dyrektor Kuratorium Oświaty w Łomży.

Jego Ekscelencję Arcybiskupa Białostockiego i Gdańskiego Jakuba - reprezentował ks. Michał Czykwin z Diecezji Białostocko-Gdańskiej.

Mszy pogrzebowej przewodniczył ksiądz infułat dr Jan Sołowianiuk, w asyście kapelana wojskowego - komandora podporucznika księdza Bolesława Leszczyńskiego, księdza Tomasza Trzaski z Biura Poszukiwań i Identyfikacji Instytutu Pamięci Narodowej oraz księdza Aleksandra Dobrońskiego - proboszcza parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Nieustającej Pomocy w Kozińcach.

Asystę honorową pełnił 18. Łomżyński Pułk Logistyczny.

- Kto strzela do bezbronnego dziecka, przynosi żałobę i ból nie tylko w rodzinnym domu i nie tylko tym, którzy są najbliższymi, lecz zaprzecza cywilizacji. Nie można tych, którzy mordują dzieci, nazwać cywilizowanymi. (...) Instytut

Pamięci Narodowej nie pozwoli na to, aby zapomnieć o polskich ofiarach II wojny światowej – zapewnił prezes IPN, żegnając Romka – Instytut Pamięci Narodowej i Polska nigdy nie zapomną o Tobie, Romualdzie Lenczewski. Spoczywaj w pokoju, bądź w wiecznej pamięci naszej Ojczyzny! – mówił podczas ceremonii prezes IPN dr Karol Nawrocki, przywołując okoliczności śmierci chłopca.

• Historia Romka Lenczewskiego

Położone na uboczu wsi gospodarstwo Lenczewskich przydomek „Samotyjów” w 1943 r. zamieszkiwali małżonkowie Karol i Maria z trojgiem dzieci: Tadeuszem (8 lat), Romualdem (7 lat) i Stanisławem (4 lata). Oprócz nich mieszkała tam: Jadwiga Modrzejowska z d. Lenczewska i jej syn Jerzy (3 lata), a także trzy nauczycielki, Jedną z nich była Anna Owińska, która wychowywała dwóch siedemnastoletnich wówczas synów – bliźniaków Janusza i Andrzeja. To właśnie dwaj bracia Owińscy – ps. „Dołęga” i „Rola”, byli zaangażowani w działalność podziemną w strukturach Armii Krajowej, co stało się bezpośrednią przyczyną ścigania ich przez władze okupacyjne. Trzon lokalnej siatki AK stanowiły osoby z trzech rodzin o nazwisku Lenczewscy posługujących się dla odróżnienia przydomkami: „Witale”, „Horodówkowie” i „Marcelki”, a także rodzina Jaworowskich. Funkcjonowała tam Komenda Obwodu AK Białystok – Powiat nr 4 krypt. „Sokół”, a następnie 11 – „Lis”. W ramach jej działalności prowadzono tam nasłuch radiowy, a także redagowano podziemne publikacje oraz magazynowano broń. Ponadto w lipcu 1943 r. także w Leńcach stacjonowali żołnierze VI i VIII Uderzeniowych Batalionów Kadrowych.

Grupa dzieci, w której znajdował się także Romek Lenczewski bawiła się niedaleko domu 5 października 1943 r., w miejscu określanym jako „góra wiatrakowa”, gdzie rosła duża lipa. W pewnym momencie dzieci zauważyły zbliżającą się do wioski kolumnę niemieckich samochodów. Dwa z nich kierowały się bezpośrednio do gospodarstwa Lenczewskich „Samotyjów” i to spowodowało gwałtowną reakcję chłopców, którzy zaczęli biec w kierunku zabudowań. Biegąc, krzyczeli głośno: „Niemcy! Niemcy!”, czym zaalarmowali mieszkańców. Trzyletni Jurek wbiegł do kuchni, w której jego matka przygotowywała ciasto na chleb. Zaalarmowana przez dzieci pobiegła do pokoju zajmowanego przez rodzinę Owińskich, gdzie ukryte w pościeli znajdowały się trzy pistolety bliźniaków. Nie tracąc zimnej krwi, p. Jadwiga wrzuciła broń do dzieży z mąką. W tym samym czasie Romek Lenczewski pobiegł na pole do pracujących tam rodziców, by uprzedzić ich o zbliżającym się wojsku. Nie zdążył jednak dobiec, ponieważ został postrzelony przez jednego z żandarmów w głowę. Kiedy ciężko ranny leżał na polu, wokół trwały zatrzymania. Wydarzenia miały bardzo szybki przebieg. W ich wyniku aresztowano wszystkich mieszkańców domu Lenczewskich, łącznie z małymi dziećmi. Cała grupa jeszcze tego samego dnia trafiła do białostockiego więzienia, natomiast dramat ciężko rannego siedmiolatka rozgrywał się w obecności sąsiadów. Jeden z nich, przypadkowo znajdujący

się w pobliżu, został zmuszony, by przenieść dającego jeszcze znaki życia chłopca (ale postrzelonego przed zasypaniem kolejny raz- był to strzał śmiertelny, na co wskazują wyniki badań) do wykopanego na ziemniaki dołu. Tam, pod groźbą własnej śmierci, przysypał chłopca ziemią. Rodzice Romualda oraz jego bracia wrócili do domu w 1944 r. Pierwotnie mogiła chłopca nie była oznaczona. Dopiero w latach 70. ubiegłego wieku krewni upamiętnili to miejsce krzyżem, a następnie tabliczką z inskrypcją: Ś.P. ROMUALD LENCZEWSKI, ŻYŁ LAT 7, ZAMORDOWANY PRZEZ NIEMCÓW

• Zarys poszukiwań, ekshumacji i identyfikacji

10 lipca 2019 r. pracownicy pionu Poszukiwań i Identyfikacji w Białymstoku otrzymali mail zatytułowany „GRÓB MAŁEGO CHŁOPCA”. Przeprowadzono zatem wywiad z adresatką- p. Ewą Szleszyńską, oraz jej rodziną, która przez kolejne lata zachowała pamięć o znajdującej się na ich posesji mogile. W dalszym etapie sięgnięto do materiałów archiwalnych, zgłębiono temat miejscowości Leńce (miejsca zamieszkania i śmierci Romka), które pozwoliły m.in. zarysować ogólny obraz konspiracyjnej aktywności mieszkańców w okresie okupacji niemieckiej. Kwerenda w zachowanych dokumentach białostockiego Gestapo (Polizeigefängnis - Liste Der für Geheime Staatspolizei - Bialystok bis zum 15. Oktober 1943 im Pol. Gefangnis gefangenen) ujawniła listę więźniów, którzy zostali aresztowani 5 października 1943 r.

Uzyskana w związku z planowanymi pracami poszukiwawczymi decyzja Wojewody Podlaskiego z dnia 7 lipca 2020 r. otworzyła drogę do działań, ale również zawierała wskazane miejsce powtórnego pochówku Romualda Lenczewskiego. Zgodnie z wolą rodziny jest to cmentarz w Łomży, na którym spoczywają jego rodzice Maria i Karol. Wydana w ślad za tym Decyzja Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej nr 174/2020 z 19 sierpnia 2020 r. umożliwiła już bezpośrednio realizację prac archeologicznych i ekshumacyjnych na terenie prywatnej posesji znajdującej się w miejscowości Leńce na terenie prywatnym państwa Cybulskich. Jak się okazało mogiła była oddalona w linii prostej od miejsca upamiętnienia o niemal 3 m. W związku z koniecznością potwierdzenia, że szkielet należał do Romualda Lenczewskiego zlecono badania genetyczne, które wykonał Gdański Uniwersytet Medyczny - Katedra i Zakład Medycyny Sądowej. W ich wyniku określono, że ujawnione szczątki należą do brata osoby, której profil genetyczny wykorzystano do analizy porównawczej, czyli Stanisława Lenczewskiego. Badania te zostały zakończone wydaniem stosownej opinii 6 listopada 2020 r.

Dnia 12 sierpnia 2021 r. w Pałacu Prezydenckim w Warszawie odbyła się konferencja identyfikacyjna, w której wzięli udział krewni Romualda Lenczewskiego, jego bratankowie - Andrzej i Marek, oraz Justyna Lenczewska i Ewa Szleszyńska, gdzie odebrali Notę identyfikacyjną.

Media o wydarzeniu:

<https://radionadzieja.pl/lomza-uroczystosci-pogrzebowe-romka-lenczewskiego/>

<https://www.radio.bialystok.pl/wiadomosci/index/id/214090>

<https://www.narew.info/wiadomosci/26472,romek-lenczewski-mial-7-lat-gdy-zastrzelili-go-niemcy-video-i-foto>

<https://bialystok.tvp.pl/60269709/pogrzeb-niespelna-7letniego-dziecka-zastrzelonego-w-1943-roku-przez-niemcow>

<https://www.gov.pl/web/uw-podlaski/uroczystosci-pogrzebowe-romualda-lenczewskiego-zastrzelonego-w-1943-roku>

https://naszdiennik.pl/polska-kraj/256023_pozegnanie-romka-lenczewskiego.html

<https://lomza.naszemiasto.pl/pogrzeb-romka-lenczewskiego-szczatki-chlopca-po-latach/ar/c1-8825583>

<https://mylomza.pl/artykul/dolaczyl-do-rodzicow/1310150>

<https://zlomzy.pl/pl/fotorelacje/wydarzenia/pogrzeb-romka-lenczewskiego/1310,1>

<https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,28468837,lomza-uroczystosci-pogrzebowe-7-latka-zastrzelonego-przez.html?disableRedirects=true>

<https://dzieje.pl/wiadomosci/w-podlaskiem-pogrzeb-niespelna-7-letniego-dziecka-zastrzelonego-w-1943-roku-przez>

<https://radio.opole.pl/104,579802,podlaskie-pogrzeb-niespelna-7-letniego-dziecka-z>

<https://bialystok.se.pl/7-letni-romek-biegl-ostrec-rodzicow-zabili-go-niemcy-pogrzeb-po-79-latach-aa-VdGX-wEx8-YDAJ.html>

<https://deon.pl/swiat/wiadomosci-z-polski/maly-bohater-ii-wojny-7-letni-romek-zostal-dzis-pochowany-obok-rodzicow,2062799>

PLIKI DO POBRANIA

[Broshura okolicznościowa o Romku Lenczewskim: "Bo tak go wychowano..", IPN Białystok \(pdf, 10.29 MB\) 18.05.2022 16:42](#)

